

כפר פולני שטבח ביהודיו

מתוך "שואה ומלחמה"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. ל eisikovits1@gmail.com

443-4852-058

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרים. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרו. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

סרט תיעודי מביא את סיפורו של כפר פולני שטבח ביהודיו לאחר תום השואה

ליוצר הקולנוע יואב פוטאש נדרשו 10 שנים כדי לתאר את האירועים של דו-קיום בשלום בגנייבוש, בעזרת תושבים, ניצולים וצוות אנימטורים

מאת [ג'סיקה שטיינברג](#)

הסרט התיעודי "בין שכנים", שישודר ב-Yes Docu, Sting+ ובבתי הקולנוע המקומיים לרגל יום הזיכרון לשואה ולגבורה, מראה שעדיין יש סיפורים שצריך לחשוף גם 80 שנה אחרי מלחמת העולם השנייה - סיפורים על אלימות ורצח, כמו גם על ניסים והישרדות בלתי צפויים.

סרטו של הבמאי יואב פוטש, "עשר שנים בהפקה", מגולל כמה מאותם סיפורים שזורים זה בזה, הקשורים כולם לגנייבוש, עיירה קטנה בפולין שבה נרצחו יהודים על ידי שכניהם חודשים לאחר תום המלחמה.

פוטאש, יוצר קולנוע עטור פרסים מאזור המפרץ בקליפורניה, מביא את הצופים לכפר הכפרי באמצעות ראיונות וצילומים, ומשתמש באנימציה חלומית ומצויירת ביד המספרת את ההיסטוריה של גנייבוש לפני המלחמה ואחריה.

בתחילת הספר מראה פוטאש כי בגנייבוש לא נותרו יהודים עשרות שנים לאחר מלחמת העולם השנייה, למרות שיהודים ושכניהם חיו בשלום לפני המלחמה.

אפילו המצבות היהודיות נעלמו, ושימשו אבני שחיקה וחומרי ריצוף על ידי התושבים.

האשלג הובא לראשונה לגנייבוש על ידי אניטה פרידמן, צאצאית ליהודי העיירה.

פרידמן, מנהיגת קהילה יהודית מסן פרנסיסקו, ביקשה מפוטאש להצטרף אליה כשהיא ובן משפחה נוסף נסעו לגנייבוש כדי לחפש עקבות למורשתם. הם תכננו ליצור סרט קצר בן חצי שעה על העיירה ועל ההיסטוריה היהודית שלה.

הביקור הראשוני ב-2014 וקבלת הפנים הצוננת שקיבלו מתושבי העיירה פתחו פרויקט גדול בהרבה עבור פוטאש.

הוא החל לראיין מקומיים מהעיירה ויצר קשר עם מוסדות יהודיים בפולין.

במקרה קיבל אחד המוסדות הללו מכתב מפלגיה רדקה, תושבת קשישה שגדלה בגנייבוש וחפשה תשובות על שכניה היהודים שנהרגו לאחר המלחמה.

"כולנו הרגשנו שזה חשוב", אמר פוטאש בראיון לטיימס אופ ישראל. "היא מצאה בי את מה שחיפשה".

לקח לפוטאש זמן לתרגם את הנרטיב שלה, ובסופו של דבר זה הפך לסיפור המתוקן והמרכזי של הסרט.

רדקה אימתה את רצח היהודים לאחר המלחמה, וסיפקה צד אישי קורע לב להיסטוריה הטראומטית של העיירה, שבסופו של דבר גם הביא לסגירתה.

"חשבתי שאני מסיימת את הסרט, אבל התברר שהסיפור שלה היה מרכזי הכל", אמרה פוטאש. "הסרט שחשבתי שנעשה לא היה כל כך גמור בכלל".

פוטאש פגש גם את יעקב גולדשטיין, ניצול שואה מזדקן מגנייבוש המתגורר כיום בישראל, שסיפר את סיפור ההישרדות שלו, שכלל הסתתרות כילד בחלל זחילה בדירה בוורשה, שם לא יכול היה למתוח את רגליו במשך שנתיים.

הנרטיבים והסיפורים הנוספים דרשו משהו יותר מקטעי ארכיון ותמונות של העיירה בהווה, והביאו את פוטאש לאנימטור, ובסופו של דבר, לצוות אנימציה שלם של 40 אנשים בארבע מדינות.

"הסיפור עוצמתי להפליא, ואנחנו עושים משהו ממש יצירתי ומעניין עם מלאכת הקולנוע", אמר פוטאש. "ושיש בו מסתורין ותהפוכות שלא תראו מגיע".

הריאליזם הקסום של האנימציה הפך לחלק מרכזי בסרט, ועבור פוטאש לתרומה מקורית לחשיבה יצירתית על הז'אנר התיעודי.

"זה סגנון אנימציה ריאליסטי כי אלה זיכרונות אמיתיים", אמר פוטאש. "רצינו דימויים שמראים מה קרה ואיך זה הרגיש".

במהלך עשיית הסרט הודחה ממשלת המרכז הפולנית והוחלפה בממשלת ימין קיצוני שניסתה להשתלט על ההיסטוריה של השואה ולהשתיק סיפורים היסטוריים, כך שהפולנים יופיעו רק כגיבורים או כקורבנות.

העד המרכזי של פוטאש מהעיירה התריס נגד המדיניות הזו, בעוד המרואיינים האחרים שלו - עיתונאי, היסטוריון והרב הראשי של פולין - אישרו את מה שהתרחש בפולין.

"למדתי כל כך הרבה על הקשר הפולני-יהודי שלא ממש הבנתי לפני כן - עכשיו אני מבין הרבה יותר", אמר פוטאש. "זה אורח החיים שאנחנו היהודים ניהלנו במשך מאות שנים ועברנו פרידה טראומטית".

פוטאש נמצא בישראל לסדרת הקרנות ודיונים של "בין שכנים", הקשורים ליום השואה. אליו יצטרפו בני המשפחות המופיעות בסרט להקרנות ושיחות בסינמטק ירושלים ותל אביב, מוזיאון ישראל ולב רעננה.